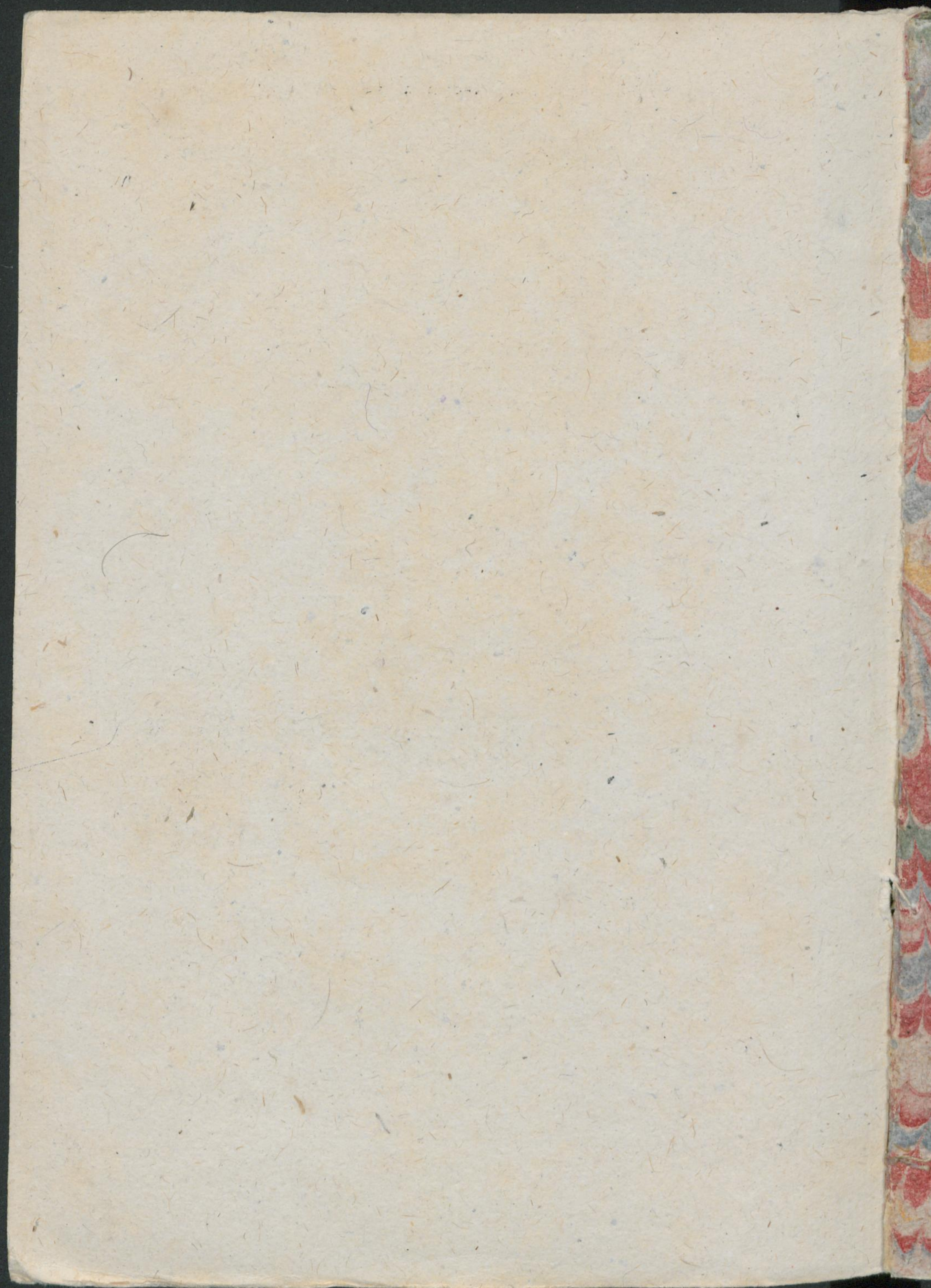
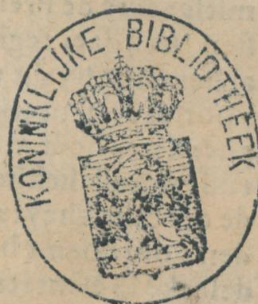

AFSCHEYT ENDE LAETſte Reces by den Ghedeputeerden van mijn G. Heere de Prince van Orangien/ Staten ende Steden van Hollandt/ Zeelandt/ etc. ghenomen met den Commiſſariſſen des Coninckx tot Breda/ op den xiiij. Julij/ 1575.

Mitſgaders ſeeckere extracten wt den gheſchriften vanden xiiij. Martij ende eerſten Aprilis / van de voorſc. Commiſſariſſen: ende antwoordt ende preſentatie op den eerſtē Junij/ by des Heeren Prince van Orangien ende der Staten Ghedeputeerden daer tegens ghedaen. Waer wt volcomelick verſtaen can worden al het ghene dat in deſe laetſte Vredehandel onderlinghe is ghedaen ende ghetracteert.

Pſalm. 120. verſ. 7.
Ick houde vrede: Doch vvanneer ick (daer van) ſpreke ſoo heffen ſy krijch aen.
Pſalm. 35. verſ 20.
VVant ſy dincken ſchade te doen: Ende ſoecken valſche ſaken teghen de ſtille inden Lande.

Ghedruct in de vermaerde Stadt Delft/ Anno M. D. LXXV.

Tot den Leser.

BEminde Leser, hier hebt ghy t'Reces ende afscheyt byden Ghedeputeerden van mynen G. Heere den Prince van Orangien, Staten ẽn Steden van Hollanr, Zeelant, Bommel ende Bueren, met heuren Gheassocieerden metten Commissarissen des Conincx opt stuck vande Vredehandel den xiiij. Iulij, 1575. tot Breda ghenomen. In het vvelcke V.L. sommarisscher vvijse voor oogen vvert ghestelt het Beghinsel, Progres ẽn Eynde vande voorsc. handelinge. Ẽn vvant te beduchten is dat de algemeyne vyant des lieue Vaderlants de selue syne Exc. Staten ẽn Steden voornoemt (na syne ghevvoonlijcke maniere van doene) met leugenen ẽn onvvaerheyt vast alomme sal soecken te besvvaren, ghelijck hy alreede heeft begonst, in alle schijn of sy in dese communicatie noyt tot eenighe redelicke conditien, om tot de ghevvenschte pacificatie te comen, hadden vvillen verstaen, ẽn henluyden mitsdien sal poghen by vele Potentatẽ, ẽn oock by alle de andere Prouintien van dese Nederlanden odieux te maken: Soo heeft het ons goet ghedocht de Requeste (als vvesende dẽ oorspronck van de cõmunicatie deser Vredehandelinghe) met d'Apostille daer op gegeuen tot Breda, ende eenighe andere principale Poincten, Articulen ende Conditien vvt den gheschrifte der voorsc. Commissarissen vanden xiiij. Martij, ende d'interpretatie daer op gheuolcht vvt der seluer gheschrifte vanden eersten Aprilis beyde laestleden gheextraheert: mitsgaders de Presentatie ende Antvvoordt byden onsen opten eersten Iunij daer teghens ghedaen, hier by te veruoeghen: Op dat V. L. al het selue by dit teghenvvoordich Reces, ende sonderlinghe by de voorsc. presentatie ende antvvoort leggende, ende t'samen ouervveghende, te bet moecht speuren ende verstaẽ de groote onbillickheyt ende onredelickheyt vande offren by onse VVederpartije ghedaen, ẽn de oprechticheyt ende goetvvillicheyt by syne F.G. Staten ende Steden voornoemt bevvesen, by haere opene Verclaringhe ende deuchdelijcke Presentatie den voorsc. Commissarissen voorgehouden. Biddende ghy vvilt v met dese teghenvvoordighe gheschriften voor desen tijt laten contenterẽ, ende de selue (alle sinistre ende onpartijdich vooroordeel ende affectie besydẽ stellende) alsoo lesen ende herlesen, dat ghy de materie van allen saken metter tijt moecht begrijpen ende grondelijcken verstaen, ende de rechtueerdicheyt der seluer met goeder kennisse ende vvetenschap by alle VVederpartijen helpen voorstaen, tot verbreydinghe van Gods glorie, ende conseruatie vande Eere ende Vrijheydt des ghemeyne Vaderlandts.

MIJN G. Heere de Prince van Oraengien &c. mitsgaders de Staten eñ Steden van Hollant / Zeelant met hare Gheassocieerde / Staetsghewijs vergadert binnen der Stadt Dordrecht. Ghesien niet alleene t'gene uwer Ed. als Commissarissen wt den naem eñ van weghen des Coninex van Spaengien / by heure geschriften vanden xxiij. Junij / eñ iiij. Julij / beyde laestleden ter antwoorde ghegeuen op des voorsc. Heeren Prince eñ Staten / groote / redelicke eñ onwederlegghelicke offren ende presentatien vanden eersten eñ vijfentwintichsten Juny voors. Nemaer oock alle voorgaende geschriften gecapituleert / ende wel ghelet hebbende op alles anders / wat hen in desen Vredehandel vanden aenbeguin af voorghedraghen eñ wedervaren is: houdende alhier voor verhaelt al t'gheen by onse voorgaende gheschrifte ghesept is / tot den seluen hen oock refererende / ende daer by persisterende: houdende oock byden selfden volcomelick wederlept ende beantwoort al tgheen by uwer Ed. voorgestelt eñ versocht wort: Hebben ons Ghedeputeerdens voorder ghelast uwer Ed. te verthoonen eñ aen te dienen het naeruolghende.

DE voorsc. Heere Prince eñ Staten geuoelende wt de voorsc. laetste gheschriften / eñ oock wt allen andere saken / hen soo voor als naer voorgecomen eñ beteghent / hoe weynich dat altijt ghesint geweest zijn ter goeder trouwen te handelē / de ghene die uwe Ed. van s'Coninex wegen te desen ghecommitteert hebben: En hebbē niet connen gelaten de selue uwe Ed. eñ eenen yeghelicken kennelick te maken / theurder ontlastinghe (voor Godt eñ alle de Werelt) met welcke vlijdt eñ affectie sylupden ouer hare sijde t'allen tijden ghepoocht eñ ghearbeyt hebben om de teghenwoordige Oorloghe te eyndigen / eñ de Nederlandē wederom in ruste / eenicheyt eñ weluaert te doen floreren / blijckende genoechsaem by het oemoedich bidden / groote eñ loffelicke offren eñ presentatien alomme in haere gheschriften veruatet,

Eñ eerstelick by sekere Supplicatie by den seluen Heere Prince eñ Staten gheleden een Jaer aende Heere van Champaingni gedaen behandigē / om aenden Coninck ghepresenteert te werden / concluderende sulex alsdoen alle heure voorsc, geschriften te dien eynde: Dat syne Ma. geliefde te doen vertrecken den Wtheemschen bederuers van syne Ma. Landē eñ Luyden: Eñ daer na wettelick doen vergaderen de Generale Staten vā alle de Nederlanden / omme door vrije t'samensprekinge / communicatie eñ aduijs der seluer / in alles goede ordre eñ politie ghestelt te worden / onder de welcke d'een metten anderen voortaē / als te voren / in eene vaste vrede eñ eenicheyt mochten leuen ende conuerseren.

Hoe hem de voorsc. Champaingni / omme de voorsc. supplicatie te presenterē (waer toe hy hem selfs geoffereert hadde) gequeten heeft / blijct wt

 het we-

het wederom ſeynden der ſeluer) neffens eene ſyne miſſiue aē Doctor Ju-nius de Jonghe gheſchreuen/ van Date den xiiij. Auguſti/ 1574. Eñ inhoudende voor redene in effect/ dat hy/ van Champaingni/ de opinien te houe beuont gheheel vreemt vande middelen in de ſelue Supplicatie veruatet: eñ vreeſende datmen de ſelue niet goet en ſoude vinnden/ en hadde inder ſaken niet derren voortuaren.

Het is uwe Ed. oock kennelicken/ hoe dat corts na het ontſet der Stadt Leyden/ te weten in Decembri 1574. Doctor Elbertus Leoninus door ſyne brieuen van myn G. Heere de Prince paſpoort heeft vercregen/ omme by ſyne Ex. te mogen comen/ eñ den Vredehandel te heruatten. Den ſeluen Doctor can oock getuygeniſſe geuen met welcke blyſchap den voorſ. Heere Prince eñ Staten verſtondē/ dat (contrarie het ſchryuen des voorſc. van Champaingni) Copie van heure Supplicatie byden Coninck geſien was/ eñ dat ſyne Ma. omme op de ſelue goedertierlick te diſponerē/ eñ alle miſverſtanden eñ differencen te vergelyckenen volcomen macht eñ beuel ouergheſonden hadde. Voorts meer/ hoe volueerdich de voorſ. Heere Prince eñ Staten ſich ghetoont hebben/ om Plaetſe/ Dach eñ Ghedeputeerdēs t'accorderen tot deſen Vredehandel/ can wt hen gheſchrifte eñ t'rappoort vanden ſeluen Doctor opentlick gheſpeurt werden: achteruolgende dē welcken ſy oock heure Ghedeputeerden ter beſtemden daghe eñ plaetſe gheſchickt hebben ghehadt/ de welcke ouer ſulcx tegenwoordelick ſchier vyf maenden met den ſelfden handel doende ende beſich zyn gheweeſt.

Gheduerende welcken tyt ſyluyden van heuren ſyde niet onderweghen ghelaten en hebben/ om deſe gheheele Nederlanden ter eeren Gods eñ ſyne Ma. dienſt/ tot eene gewenſchte ruſt eñ vrede/ oude welvarē eñ proſperiteyt te brenghen. Eñ ter contrarie en is by uwer Ed. oft den ghenen aen welcke uwer Ed. tot noch toe rapport ghedaen hebben/ anders niet ghe-ſocht gheweeſt/ dan ons by inſuffiſante captieuſe/ bedecte eñ bewimpelde offren te circumuenieren/ eñ middeler tyt ons eñ de omliggende Landen eñ Inwoonderen van diē/ te amuſeeren/ omme des te beter te gerakē tot heure quaet opſet eñ voornemen van onſe bederffeniſſe: Sulcks al tſelfde claerlyken blycken mach by t'gunt van aenbeghin deſes handels/ eñ merckelick zedert den eerſten Junij onderlinghe gehandelt ende ghepaſſeert is.

Van alſo ſyne Exc. Staten eñ Steden voorſc. beuonden de eenige ſwaerichheyt te ſtane op uwer Ed. ſchriftelick verſoeck/ dat die vanden onſen hen niet en ſouden willen begeuen tot de Roomſche Religie/ haer gheliefde Vaderlant ſouden moeten verlaten/ eñ in vreemde Landen vertrecken: hebben ſy tſelfde beuonden te ſyne teghens God/ alle redenen eñ billickheyt/ by de redenen eñ middelen in heure gheſchrifte vanden xxij. Martij leſtleden eñ andere naeruolghende breeder verhaelt. Te meer dat een groote menichte vanden ghenē de Gereformeerde Religie profiterēde/ anders niet en hebben omme

ben omme heure Huysurouwen eñ Kinderẽ te onderhouden / dan de goe-de ghelegentheyt eñ commoditeyt die God de Heere hemlidẽ in heur Va-derlant verleent heeft / sulcks dat voor den seluen in vreemde Landẽ te ver-trecken/anders niet en soude zyn dan hen te begeuen in een gewisse miserie eñ elendicheyt: Behaluen dat door t'vertreck van soo groote menichte (als byde voorsc. geschriften niet alleene is ghesept / maer oock d'experientie in voorledẽ Jaren geleert heeft) die neeringe eñ weluaert der Landẽ/tot groo-te verachteringe van syne Ma. dienst) getransfereert wert in andere omlig gende Landẽ/eñ alle vyantschap eñ onurede tegẽs syne Ma. syne Landen eñ Ondersaten aen verscheyden oorten wort ghemaect eñ bereyt.

Souden mede alle de ghene die de Roomsche Religie toegedaen mogen zijn / diemen althans daer gheen ofte seer weynich soude beuinden / midts t'vertrecken vanden genen de gereformeerde Religie profiterende/dẽ welc-ken sylupden in respecte vande oude Vrijdominẽ eñ Priuilegie des Vader-lants vromelick eñ getrouwelic bygestaẽ hebben/ gheexposeert blijuẽ eñ te voorẽ gegeuẽ wordẽ die wreetheyt eñ moortdadige moetwillicheyt des Va-derlants ghemeyne vyanden/ de welcke niet teghenstaende de gheoffereer-de securiteyten eñ versekertheden (waer door wy dagelicx voor ooghen sien groote menichte bygheblocht eñ bedrogen te syne) niet en soudẽ onderwe-ghen laten aen hemlupden te verhalen eñ sich te wrecken vande schande eñ schade die sy rekenen door dese teghenwoordige Crijch gheleden te hebben: sonderlinge aenghesien dat sy den oorspronck van dese Oorloge den voors. vande Roomsche Religie meest toeschrijuẽde zijn/ vande welcke sy rekenen dat sy haren gheheelen wille behooren ghehadt te hebben.

Eñ hoewel wt t'ghene voorsc. is/de onbillickheyt eñ onredelickheyt van het voorsc. voorhouden/ belangende t'vertrecken vandẽ ghenen die sich tot de Roomsche Religie niet en souden willẽ begheuen / sich seluen openbaer eñ kennelick maect: nochtans desen al niet teghenstaende/ de voorsc. Heere Prince eñ Staten/ten eynde sylupden niet en souden schijnẽ op haer eygen oordeel alleene te willen staen/ zijn tsaemenderhant te vreden gheweest/ eñ hebben op den eerstẽ Junij aen syne Ma. een demoedich versoeck gedaen/ mitsgaders sekere presentatie/vande welcke sy niet en twijffeldẽ (ouermits de deuchdelickheyt van dien) ofte en soude gheaccepteert worden.

Want somen tot de ghewenschte vrede ghenepcht ware gheweest/ hoe waert moghelick/ loffelicker/ redelicker eñ onwederlegghelicker middelen eñ offren te bedencken/dan de voors. Heere Prince eñ Staten te dien voor-draghẽ eñ presenteren: Versoeckende bpde selue / Datmen voor d'eerste de Vremdelingẽ eñ Wtheemsche (als oorsake wesende vã alle het quaet) sou-de casseren/ eñ byden heuren doẽ vertrecken / presenterende van ghelijcken te doene/mits welcken de Oorloge soude gheeyndicht zijn: gemerct die van Hollant eñ Zeelant egheenderhande vyantschap ofte querele wtstaẽde en

 hebben

hebben met die vande andere Prouincien/ heure Lantsghenooten/ Vrien-
ende Bloetverwanten: ende ofmen sulcks gheen gheloof en gaue / waren
te vreden ten wedersyde sekerheyt ghedaen ende ghegeuen te werden / dat-
men tusschen toertrecken vanden wtheemschen ende de wettelicke verga-
deringhe vande Generale Staten niet vyantlicks of nieus en soude atten-
teren ofte aenrechten.

Bidden voorts by tvoors. geschrifte ootmoedelick/ dat syne Ma. als een Christen Prince eñ hooft/ doende ophouden tvier ende sweert daermen de Christenen syne ghetrouwe Ondersaten eñ Lidtmaten tot noch toe mede veruolcht eñ in alle wreethedẽ ommegebracht heeft/ voorts aen wil gedoogen dat de selue in heuren geliefde Vaderlant Gode mogen blijuen dienen in openbare vrijheyt heurder conscientie / beloueñde dus anders in alle wereltlicke plicht syne Ma. te hoorsamen eñ dienen so seer eñ meer als heure Voorsaten t'eenigẽ tijden syne Ma. E. Voirouders gehoorsaet eñ gedient hebbẽ. Twelc ymmers syne Ma. oorbaerlicker ware dã dese syne schoone Nederlanden door den wtheemschen so iammerlick te laeten schenden.

Eyntlic indiẽ syne Ma. hen dit poinct vande vrijheydt haerder conscientie afslaet/ de voorsc. Heere Prince/ Staten eñ Steden willende ex superabundanti naerder voldoen ten aensien eñ genoechsaemheyt van Godt eñ de gansche werelt/ eñ daer by bewijsen dat sy liuẽdẽ het weluarẽ eñ commoditeyt/ twelc hẽ haer geliefde Vaderlãt subministreert in egeẽ meerder achtinge ofte aensiẽ en hebben/ dan tgemeen beste rust eñ vrede vã alle de Nederlanden: al ist schoon dat de gene die onder hen de gereformeerde Religie aengenomen hebben eñ profiterende zijn /veel lieuer hadden goet eñ leuen te verliesen/ dan de selue in eenigerhande maniere te loochenen ofte te buyten te gaen/ so verre beuonden werde dat d'een mettẽ anderen niet en mochten bestaen: hebbẽ in sulchen geualle bewillicht/ eñ zijn nietemin te vreden/ dat so wel tpoinct vande Religie/ als alle andere sakẽ/ poincten/ differenten eñ versekertheden (meest al gemeenschap hebbende met die vande andere Prouincien/ eñ die aengesiẽ de nabuerschap ende oude vrientschap sonder groot ongheluck d'een sonder dandere niet en behooren getracteert te zijn) gehandelt ende afghedaen werde inde wettelicke vergaderinghe vande generale Staten van alle de Nederlanden.

Welckes presentatie/ billicheyt/ buyten alle dispute wesende/ als gestelt zijnde tot oordeel vanden ghenen dit insonderheyt roert eñ aengaet / heeft nochtans uwer Ed. ende den uwen ghelieft ghehadt daer op sekeren tijt ons slepende te houden/ ende daer na twaelf dagen wtstel te begheren/ omme daer op metten voornaemste vande Lande raet te slaghen / ende dien tijt ouerstreken zynde/ in plaetse van een pertinent eñ cathegorijck antwoorde op onse voorsc. presentatie inne te brenghen / een captieux ende bewimpelt geschrifte ouer te leueren / poogende by tselfde onse clare billicke ende on-
bewim-

bewimpelde presentatie te verduysteren / ende voorts naerde gheprefseert zijnde / eerst mondelinghe / eñ naderhandt oock by gheschrifte / te verclaren egheen last te hebben vande selfde onse presentatien te accepteren oft refuseren: eñ in een sake die so gheheel claer eñ deuchdelick is / eñ die by alle Luyden / van wat conditie die mochten zijn / redelick bevonden sal worden / van nieus delay ende subterfugie van vier maenden te versoeckē : niet teghenstaende dat van aenbeghin deses Vredehandels by uwer Ed. beroemt is gheweest van s'Coninckx weghen volcomen last ende macht in desen te hebben.

Eñ also hier wt kennelick is dat uwer Ed. ofte den uwen byden voirsc. langhe slepen eñ ghereynsden handel / anders niet ghesocht en hebben / dan met alsulcke offren / ijdel hope eñ voorgeuen van een vrede / den Staten eñ Ghemeentē vanden Landen te onderhoudē / abuseren / misleyden eñ slaperich te maken / om sulcks de Nederlandē gheuoechlijcker t'ouervallen eñ in eewige slauernije te drijuē / seker wesende dat ten opsiene van desen handel / geduerende den seluen / al op hope vā een cort leet / die vā Brabant / Vlaenderen / mitsgaders vande andere Prouintien / lieuer sullē duiden eñ gedooghen alle de concussien / crachten eñ gewelden / diemen daghelicx ouer hen doet / dan daer tegens feytelick te resisterē. Oock mede / dat niet tegenstaende eñ gheduerende den seluen handel eñ den tijt vande vorighe dilaye / van uwer syde niet onderwegen gelaeten en wert / soo by openbare / als heymelicke eñ onbehoirlicke aenslagen / de Landen te ruyneren eñ schenden. Soo verstaen de voirsc. Heere Prince / Staten dese vā nieuws versochte dilayen anders ooch nergens toe te tenderen / eñ ouer sulcks van uwer syde gheen vrede by desen handel / maer ter contrarie onrust eñ der onser bederffenisse gesocht te worden / eñ consequentelick byden uwen alle vrede eñ Vredehādel afgheslaghen te syne: eñ dat ouersulcks syne Exc. Staten eñ Stedē van Hollandt / Zeelandt / ect. voirnoemt / billich gheoorsaect zijn van nu voortaen hem seluen / Wijf / Kinderē / eñ t'Ghemeyne Vaderlandt / tegen alsulcke listichept / eñ allen onredelick eñ ongoddelick voortstel vandē uwen / met alle maniere hen doenlick zijnde / tot Godes eere / te sterchen / beschermen / eñ beuestighen. Verclarende voor God eñ de gheheele Werelt / dat syluyden desen gheheelen Vredehandel / eñ gheduerende den tijt van dien / alle middelen ghesocht hebben / ten eynde syne Exc. Staten eñ Steden voorsc. met de omligghende Prouintien van dese Nederlanden / onder het hooft van syne Ma. tot Godes eere ende in een salighe ruste / unie / vrede / welvaert ende prosperiteyt vereenicht souden moghen werden: dat daeromme / bygheualle tselfde achter weghe blijft / ende niet en gheschiet / syne Ex. Staten eñ Steden voirsc. voor Godt eñ de menschē daer van ontschuldich sullen zijn: Maer daer van culpabele eñ oorsake de ghene die anders niet en soecken dan deur de ghemeyne ruyne eñ desolatie ende slauernije van desen Nederlandē / met ondedruckinghe vande authoriteyt der Generale Statē / haer eygen dominie / tyrannije eñ heerschappye op te rechten eñ beuestigen.

Niet

Niet te min/ ſoo wanneer uwer Ed. de antwoorde wt Sgaengien ontfan-
gen ſullen hebben/ is ſyne Ex. met den Staten eñ Stedē voornoemt te vre-
den, daer af verwitticht zijnde/ door heure Ghedeputeerde tot voorder com
municatie eñ handel met uwer Ed. te verſtane/ indiē hemluyden alſdā ſulcx
gheraden ſal duncken/ eñ kennelick ſy dat van uwer ſyde te beter trouwe eñ
ſekerheyt voortaen gehandelt ſal moghen worden. Onder ſtondt gheſchre-
uen. Ouergheleuert by den Ghedeputeerden des Heeren Prince van
Oraengien/ Staten eñ Steden van Hollant/ Zeelant/ &ct. den Commiſſa-
riſſen des Conincks tot Breda/ den xiiij. dach Julij. 1575. preſent ons:

Ende ondergheteeckent

C. Adriaenſſen.

COPIE.

DE voorſc. Commiſſariſſen des Co. Ma. gheſien eñ verſtaen heb-
bende d'Inhouden van dit voorſc. geſchrifte/ eñ beuindende daerin-
ne veel hooge woorden eñ propooſtē daer mede ſy eñ andere diena-
ren van ſyne Ma. t'onrechte eñ tegens de waerheyt gheculpeert worden/
gelijck hen voorgaende geſchrifte/ eñ groote redelijcke eñ meer dā ſuffiſan-
te offren/ dienende tot ruſte eñ weluaren vande gemeene Landē/ openbaer-
lick zijn wtwijſende/ ſonder eenighe geueynſde oft bewimpelde handelin-
ghe/ eñ dat t'geheel fondament van tvoorſc. geſchrifte alleē gemaect worde
op het verſochte delay om ſyne Ma. t'aduerterē (gelijck in ſoo ſwaerwich-
tige ſaecke/ niet tegenſtaende generaele Commiſſe/ behoort eñ gewoonlick
is te gheſchien): Verclarende niet in meeninge te zijn tvoorſc. gheſchrifte te
aduoyeren oft t'ontfangē/ anders dan volgende heur voorgaende verſoeck
eñ tot effectuatie van dien/ verwachtende d'antwoort van ſyne Ma. omme
de ſelue hebbende/ d'aduertentie te doene/ volghende hen voorſc. verſoeck/
eñ voorts op d'Inhouden vande voorſc. geſchrifte eñ andere te ſegghen ſoo
voorder beuonden ſal worden te behooren. Eñ in dier forme eñ anders niet/
hebben de voorſc. Commiſſariſſen doen teykenen eñ ouergenomen tvoorſ.
gheſchrifte. Proteſterende voor Godt eñ de Werelt/ dat van weghen ſyne
Ma. gheen gebreck en is/ noch oorſake ghegeuen en wort van ſcheyden of
te brekē deſer communicatie: Maer ter contrarien by dē Prince vā Oran-
gien/ Staten eñ Steden van Hollandt/ Zeelandt/ &ct. ſelfs/ indien ſy ver-
witchticht zijnde/ als vooren/ niet en erſchijnē/ om deſen Vredehandel (ver-
ſtaen hebbende de meeninge eñ intentie van ſyne Ma.) tot een goede eyn-
de te bringhen. Aldus ghedaen tot Breda den xiiij. dach van Julio 1575.
Onder ſtondt gheſchreuen. By ordonnantie van mijnen Heeren de Com-
miſſariſſen des Co. Ma.

Ende Ondergheteeckent

L. De la Torre.

Aen

Aen den Coninck.

REmonstreren ende verthoonen in alder oot-
moet die Ridderschap/ Edelen eñ Steden van Hollant Zeelant/ dat
sylupden uwe Ma. eñ uwe Ma. voorvaderen/ hoochloflicker me-
morien/ altijts hebben gehoorsaemt/ ghereuereert eñ gedient als goede eñ
ghetrouwe Ondersaten in allen saken daer tot conseruatie van uwe Ma.
hoochept/ heerlickhept eñ domeynen heure gehoorsaemhept eñ onderdani-
gen dienst gerequireert is geweest. Sulcks sy luyden niet en twijfelen uwe
Ma. goede affectie thenwaerts te meer daer door ghewassen te zijn/ omme
henluyden onder goede Justitie eñ Politie in heure gerechticheden eñ vrij-
heden met alder ruste eñ vrede te behoeden eñ te beschermen/ conform den
welcken hoe wel den Hertoge van Alua als voor uwe Ma. Gouuerneur
hem behoort hadde gheuoecht te hebben/ heeft hy nochtans onder de titule
van zijn gouuernement Iniustitie eñ fortse ouer de selue uwe Ma. Landen
eñ Ondersaten gheestelicke eñ wereltlick Edel eñ onedel sulcke regieringe
aengerecht/ dat sylupden Remonstranten tot conseruatie van heure Priui-
legien/ Rechten eñ loflicke costumẽ eñ vrijhedẽ/ niet sonder groote beswa-
renisse ghenootsaeckt zijn geweest oock metter gewapender handt t'oppo-
serẽ tegens de hoochmoedige fortselicke regeringe des selfs Hertochs van
Alua eñ zijns aenhancks vande wtheemsche natie/ door parnicieuse nieu-
wicheden/ ongewoonlicke exactien eñ verdruckinge van uwer Ma. voorsz.
Ondersaten/ alle ghemeyne ruste perturberende/ eñ niet anders arbeydende
dan de selfde Landen eñ Ingesetenen hen eñ heuren moetwil t'onderwor-
pen/ in armoede te brenghen eñ in slauernije te houden/ tot groote verach-
teringhe vanden dienst van uwe Ma. domeynen/ daer van sylupden Re-
monstranten van te voren ghenoech opentlicken hebben ghereмonsteert
ende gheprotesteert/ ghelijck oock de Staten van andere Landen eñ Pro-
uintien dies aengaende heure Remonstrantien verscheydentlicken ghedaen
hebben ghehadt. Maer dies niet teghenstaende de voorsz. Hertoghe van
Alue in zijn quaet voornemen presisterende/ zijn door den hoochmoet der
voorsz. Wtheemsche ende quaetwillighe vyanden vande ghemeene rus-
te eñ Lande/ niet alleen uwe Ma. Landen eñ Inghesetenen in groote ver-
anderinghe veruerte eñ ellende van Crijch eñ Oorloghe gebracht/ maer is
oock den seluen Landen gemaeckt een afkeer/ onvrientschappe eñ ongunst
byden omligghenden Coninckrijcken/ Landen eñ nagebueren/ met verlies
van alle traffijcken eñ verminderinge van alle manufactueren/ negociatie
eñ weluaert. Ende want sylupden Remonstranten niet anders ghesocht en
hebben nochte als noch en soeckẽ/ dan tgemeen weluaren vanden Landen/
ten dienste van uwer Ma. te voorderẽ naer alle heure vermogen/ eñ sulcks
alle goede Ondersaten schuldich zijn te doen. So is heur onderdanichlick
eñ ootmoedich versoecken eñ bidden/ dat uwe Ma. ghelieue als een Vader
met een lieflick eñ goedertieren ooghe aenschou te nemen op den teghen-
woordighen ellendigen eñ beclaechlicken staet uwer Nederlanden/ omme

de selfde wederomme te brenghen in goede eendracht / commertie eñ ghe-
rustheyt / waer door uwe Ma. hoocheyt sal moghen vermeerderẽ / eñ twel-
varen der Inghesetenen totten dienst vande selfde uwe Ma. wederomme
wassen eñ groeyen. Twelck want ontwijffelick niet en sal connen geschie-
den so langhe inde selfde Landen sullen heerschappye eñ ghewelt hebben
d'Wtheemsche natien / wiens ghewin eñ profijt meer inden onrust eñ di-
sordre der Landen dan in goede ordre is gheleghen: eñ die wter natuere / eñ
als die dagelicksche exempelen leeren / meer soeckende heur eyghen lust eñ
profijt dan t'ghemeen beste vanden Lande / hen vreemt zijnde / oorsake ghe-
geuen hebben van de teghenwoordige beroerte eñ wapeninghe. Dat ouer
sulcx uwe Ma. den seluen Wtheemschen wten voirsc. Lande wille doen
vertrecken / eñ by libere communicatie eñ aduijs vanden Inheemschen eñ
Generale Staten van herwaertsouere int ghemeen eñ behoorlick daer toe
versamelt / alsulcke goede Ordre / Policie eñ ghereghelthevt statuerẽ / daer-
mede de selfde uwe Ma. Landẽ eñ Ondersatẽ in een versekerde eenicheyt
eñ gerusticheyt voortaen ghehoudẽ / eñ alle perijculen / inconuenienten eñ
beroertẽ mogen worden gheprecaueert. Eñ gemerct door die continuatie
eñ gheduericheyt van dese Crijchs beroerte (vrijmoedich te spreken) niet
anders te verwachten en staet / dan een depopulatie / verwoestinghe eñ ver-
derffenisse van uwe Ma. Landẽ eñ Prouintien aen allẽ oorten. Te meer
datmen siet de Inghesetenen soo lange soo meer hen tot de wapenen te be-
gheuen / vergetende eñ verlatende heure ghewoonlicke neeringhe eñ han-
teringhe / soo die menschen lichtelick tot licentie eñ liberte gheneghen zijn /
die de Oorloghe schijnt mede te brengen. Sulcks dat door lange gebruyck
der wapenen / uwer Ma. Ondersaten te meer tegens malcanderẽ verbitte-
rende / een periculoose eñ schadelicke alteratie soude moghen vallen in alle
Handelinghe / Traffijcke / Coopmanschappen / Zeeuaert eñ anders / waer
door den dienst van uwe Ma. grootelicken souden moghen worden ghela-
befacteert. Suppliceren oock de voirsc. Remonstranten hier op een goeder-
tieren insicht ghenomen te worden. Ten eynde so wel de Landen vã Hol-
landt eñ Zeelandt / als d'andere omligghende eñ aenpalende Landen ende
Prouintiẽ / by auctorite van uwe Ma. vanden ouerlast / ten minsten der
vreemder Natien eñ Crijchsvolck / ten wedersyden voor t'eerste ontleedicht
eñ ontlast / mitsgaders alle weghen van Oorloge / by prouisie / gecesseert eñ
opghehouden moghen worden / sulcx dat met goede verseker theyt eñ con-
uersatie eñ commertien der Ingesetenen van uwe Ma. Landen wederom-
me vrij mochten beghinnen / eñ de selfde Inghesetenen des te beter metter
tijt nederghezet eñ metten anderẽ worden versoent: Daer toe syluydẽ Sup-
plianten ouer heure syde niet en sullen naelaten te doen alle behoorlicke of-
fitie van ghetrouwe Ondersaten van uwe Maiesteyt.

Apostille

SYne Ma. gheſien hebbende deſe Requeſte / eñ weſende gheinformeert
vande ſchaden / ouerlaſten / deſtructien / deſolatien / elenden eñ calamitey-
teyten die deſe ſyne Ma. Nederlanden gheleden hebben. Begheerende eñ
willende als een goet Vader eñ goedertieren Prince betaemt / alle dinghen
wederſtellẽ in ruſt eñ vrede / ter eeren Gods eñ tghemeene weluaren zijn-
der Onderſaten / is te vreden met ſyne medelijdelicke / lieffelicke eñ Vader-
licke ooghen aen te ſiene d'afflictie der ſeluer ſyner Onderſaten van herr-
waertſouere / eñ remedie in het ghene voorſc. is te ſtellen / als naer redenen /
billickheyt eñ gheleghentheyt vander ſake ſal behoiren. Hebbende tot dien
eynde gheordonneert Commiſſariſſen omme te ſamen met die Ghedepu-
teerde vande Supplianten te communicerẽ / eñ naerder alle heurlieder aen-
gheuen ofte verthooninghen op deſe Requeſte / eñ t'ghene ſy voirder ſullen
willen doen / te ſamen in eenen weghe eñ ghelijckelick int generael te ver-
ſtaen / eñ alſoo oock te ſamen (ſonder de materie te verſcheydẽ) naer volco-
men communicatie met malcanderen ghehouden / by de beſte eñ bequaem-
ſte middelen daerinne te remedieren. Ghedaen tot Breda / den 5. Martij.
1574. ſtilo curie.

Ondergheteyckent
I. De la Torre.

De Poincten ende Articulen vande Pacificatie by de Comiſſariſſen des Coincx, gheproponeert ende gheextraheert vvt henluyden ghe-ſchrifte vanden xiiij. Marci, 1574. Stilo curie.

DAt de Ridderſchap / Edelen ende Steden van Hollandt eñ Zeelandt / ende Gheconfedereerde / als Gommel eñ Bueren / ſoo wel int generael als int particulier ghehouden eñ ghe-hanthauet ſullen worden in alle heure Priuilegien / Wetten / Rechten ende Coſtumen / ghelijck als tſelfde voor den troubel geweeſt is: ende indien yet verandert ofte vernieut is (mits te kennen gheuende wat het is) ſal tſelfde weder ghereſtitueert worden.

Dat alle datter geuallen eñ gebeurt is van alle voorleden ſaken / ter oor-ſaken der troubelen eñ oproerten gheſchiet inden Landen van herwaertſ-ouere / ſal generaelick vergheten worden / eñ doot eñ te niete weſen als een ſake niet gheſchiet zijnde / ſonder yemant / wie dattet oock ſy / een ghe ſaken te moghen te laſte legghen ofte Imputeren.

Dat alle Deffaulten / Contumatien ende Sententien / ghegheuen ſoo by Banniſſementen / Confiſcatien van goederen / als anderſins / ſullen gecaſ-ſeert ende gheannulleert zijn.

Dat de goederen by d'een oft d'anderē Partyen ghenomen/ sullen weder gegeuen eñ den eyghenaers ofte heure ersghenamen eñ successeurs gherestitueert worden/ in sulcken state als sy althans zyn/ sonder bedroch.

T'ghene dat ghenomen eñ gelicht is/ sal quyte eñ geremitteert blyuen/ wtghesept t'ghene dat noch in natuere ofte wesen is.

Dat alle gheuanghens/ soo van d'een als van d'andere partye/ sullen vry eñ los ghelaten worden sonder eenich rantsoen: Soo wel den Graue van Bossu als alle andere/ wie die oock zyn/ dan de rantsoenen die betaelt zyn/ sullen sulcx blyuen ende stadthouden.

Sullen voorts alle de saken worden ghepacificeert eñ ghestelt/ die voorder wt de voirsc. articulen particulierlick by communicatie sullen moghen spruyten/ by de bequaemste middelen als dienlick sal zyn/ ende alsmen dies aengaende te samen sal connen accorderen.

Weluerstaende dat de voorsc. Prince/ Ridderschap/ Edelen eñ Steden sullen syne Ma. rustitueren eñ ouerleueren de voirsc. Landen/ Stedē/ Casteelen eñ Stercten/ mitsgaders de Schepen/ Artelerye eñ alle andere dinghen/ hoe die moghen wesen/ die sy van syne Ma. genomen hebben/ eñ de selue onthoudende zyn. Eñ van ghelycken/ dat alle de ghene die/ duerende dese teghenwoordighe Oorloge/ naer heur genomen hebben eenige huysen/ Goederen eñ Renthen toebehoirende Gheestelicke oft andere persoonen/ eñ die sy noch houden eñ occuperen/ den seluen de volcomen possessie eñ paysibelick ghebruyck laten sullen in alle vryheyt eñ sekerheyt: te weten van t'gene dat in natuere eñ wesen/ eñ in heurder macht is/ sonder bedroch arch ende list.

Eñ verstaet expresselick syne Ma. dat die Catholycsche Roomsche Religie Generael inde Ma. Landen onderhouden sal worden/ vryelicken eñ paysibelick sonder eenich troubel ofte beletten ter contrarien sulcks/ eñ inder maniere syne Ma. de Landen vā herwaertsouere Ontfangen/ Ghehult eñ by eede daerinne beuesticht is/ hebbende oock sulcx de Staten van dien/ soo doen ter tyt/ als nu onlancx expresselick gheprotesteert inde selue te willen leuen ende steruen.

Welurstaende dat de ghene die voortaen niet Catholyck als voiren eñ sullen willen leuen/ syne Ma. hen sal accorderē eñ toelaeten ten hoochsten eñ voor dese reyse alleene/ dat de selfde hen vertrecken wt dese Landen/ eñ vercoopen haren goederen die sy hebben binnen sekeren tyt daer toe te stellen/ sonder dat sy nochtans ghedurende den seluen tyt sullen mogen doen eenighe exercitie van heure Religie/ sonder eenich schandale.

Ende

Ende tot versekertheyt van al t'ghene voirsc. is / hoe wel twoort van syne Ma. alleen met de brieuē van ratificatie die syne Ma. daer op sal ouerschicken / hemlieden ghenoech behoort te wesen / soo verre sy nochtans hen daer mede niet te vreden en souden willen houden (alsmē verhoopt Ja) sullen moghen voorwenden wat sy daerenbouē / of tot hen versekertheyt / sullen willen begheeren / om dat ghehoort / daerinne gheresolueert te worden naer behoiren.

Ander Extract vvt der voirsc. Commissarissen gheschrifte des Ghedeputeerden van syne Exc. &ct. Ouergheleuert den eersten Aprilis, 1 5 7 5.

BOuen al twelcke wy noch in onse naeste voorgaende gheschrifte / om meer dan te voldoen / ende breeder hierinne te voorsien / dan inde voirsc. Requeste verhaelt staet / inden name eñ van weghen syne Ma. gepresenteert hebben eenige andere groote particuliers middelen / tot voldoeninge eñ satisfactie van een yeghelick / soo dat te verwonderen is / dat daer op naer vermoghen de ghepresenteerde by uwer E. goetwillicheyt eñ gehoorsaemheyt inde voors. Requeste eñ andere geschriften gheroert / niet meer achts gheslaghen is gheweest.

Niettemin willende de Ma. syne Vassalen ende Ondersaten openen de volle hant van syne goedertierenheyt / is te vreden al tselue hemluyden als noch toe te laten / om volle satisfactie te geuen / eñ voor God eñ alle de Werelt gheexcuseert te zijn / eñ te bewijsen gheen dinghen meer aen te sien ofte te achten / dan het weluaren der seluer syner Ondersaten.

Eñ aengaende d'ouerleueringhe vande Steden / Plaetsen / Fortressen / Schepen / Artillerijen eñ andere dinghen in onsen voorgaende gheschrifte vermaent / die sy innehouden eñ onwillich als noch zijn te restitueren / onder t'decksel datmen hemluyden souden willen ontstercké eñ daer na te bedrieghen: En connen wy niet imagineren waer toe uwer E. sulcke woorden geuseert hebben / met verhalinghe vande Fabule vande Woluen eñ Schapen: aengesien een yeghelick verstant hebbende / daer wt wel can geuoelen datmen de voirs. ouerleueringe niet en heeft versocht simpelick ofte absolutelick / maer eerst naerdien de Remonstranten van te voirē sullen hebben goede vaste versekertheyt ende asseurantie die hen by het voorgaende gheschrifte genoech gepresenteert is. Daer af in uwer E. leste rappoort gheen vermaen gedaen en wort / dwelck te verwonderen staet / ouermits by middelen van dien / alle perijculen verhoedt mochten worden / met goede versekertheyt van een yeghelick daer deur / eñ de dissimulatie vande selue goede offren uwer E. genoech te kennen geuen / dat sy selfs niet en procederen soo gondelick als in dese ondersproken was.

Om niet emin oorsake van verder dispute te schouwẽ eñ op dat niemant achterdincken en derf hebben van eenighe diffidentie / soo ist dat wy inden name van zijne Ma. by desen wederom verclaren eñ opentlick te kennen gheuen / dat soo verre die Prince van Oraengien eñ andere Remonstranten met het woort vande Co. Ma. (dwelck hem wel behoorde genoech te wesen) niet te vreden en zijn heurlupden toeghelaet wert selfs te proponeeren sulcke asseurantie als sy begheeren om henlupden dies aengaende te geuen behoorlicke eñ volle satisfactie. Presenteerende in allen ghevalle te doen blijcken vande behoorlicke macht eñ authorisatie van zijne Ma. onder syne singnatuere eñ groote Seghel / eñ ooc in sonderheyt (so verre des noot sy) syne Ma. ratificatie van dese onse teghenwoordighe handel.

Ende dat daerenbouen syne Ma. noch sal doen aggreeeren zijne voorsc. ratificatie ende beloefte byde Staten van herwaertsouere / elck int particulier den welcken zijne Ma. daer toe behoorlick sal authoriseren / als wesende lidtmaten / medebroeders eñ mede lantsgenooten van die van Hollant eñ Zeelandt / voor den welcken zijne Ma. toelaten sal dat sy intercederen ende belouen sullen / dat al tgene hemlupden van Hollant ende Zeelandt ect. beloofst sal worden / den seluen ooc onuerbrekelic by zijne Ma. ende zijne Ma. successeurs onderhouden sal worden: ende dat die brieuen vande voors. belofte / sullen worden ghepubliceert / gheinterineert ende gheuerifieert / inde souuecaine ende principaele Raden van herwaertsouere / tot meerder solempniteyt ende confirmatie van dien.

Ende so verre des noots sy / sal zijne Ma. al tghene voorsc. is noch doen beuestigen by twoort ende beloftenisse vande Key. Ma. ende andere Heeren ende Princen vandẽ bloede van zijne Ma. ende onder het Keyserrijcke ghesceten zijnde.

Ende aengaende de Catholijcke Roomsche Religie / wilt zijne Ma. alhier weder wel absoluptelick verhaelt hebben / van gheen meyninge te zijn / yet int minste te gheuen dat contrarie van dien soude wesen / oock in gheen Jota vande selue te willen wijcken / maer sodanich dat te onderhouden als zijne Ma. ende zijne Ma. voorsaten zijn ontfanghen ende ghehult gheweest voor Princen ende Heeren vanden Lande / ende onder de welcke die van Hollandt ende Zeelandt oock zijne Ma. hebben ghelooft ende gesworen / de ghehoorsaemheyt ende getrouwicheyt / vande veranderinghe vande welcke noyt questie is gheweest.

Met al twelck de Remonstranten hen wel behoorẽ te vreden te houden / als heurlupden genoech gedaen zijnde / dat den ghenen die sulcx als voren niet blijuen eñ leuen en willen / toegelatẽ wort te vertrecken met heure goederen / so roerende als onroerende / eñ te gaen woonẽ daert hen gelieft / wesende tegens alle goede ordre / redenẽ eñ Justitie / dat eẽ Prince gedwongen

soude

soude worden te lijden veranderinge van Religie ten appetijte van syne On-
dersaten/ die den anderen daer toe niet en moghen bedwinghen/ eñ veel min
heur eyghen Prince die sy schuldich zijn alle onderdanichept eñ obeissance.

Eñ om noch voorder mate te geuen den ghenen die sullen willen totten
Lande vertreckẽ/ is de Ma. te vredẽ dat sy sullẽ hebbẽ dẽ tijt van ses maen-
den naer de publicatie vande pacificatie/ om alhier te blijuẽ/ midts midder-
tijt abstinerende van tghebruyck van hen Religie eñ exercitie van dien/ eñ
hen houdende sonder eenich desordre ofte schandael.

Ende in regaert van heure goederen om die gheriesselijcker tot heuren
meesten profijte te vercoopen / is zijne Ma. ooc te vredẽ hemluyden ooc te
gunnen den tijt van acht oft thien Iaerẽ om so te beter tottẽ hoochsten prijse
van heuren goederẽ te gerakẽ: Ia dat meer is/ hemliedẽ ooc te consenteeren
de selue te moghen behouden eñ de vruchten eñ incomen daer van t'ontfan-
gen/ die doende administreren by handen van Catholijcke Roomsche Reli-
gie/ eñ hen dragende als andere goede Ondersaten / sy wederomme sullen
moghen selue anueerden ende administreren naer heure believe.

Willende in desen wel aenmercken/ dat so verre sy selfs wilden/ hemluy-
den niet van noode en soude zijn hen te stellen in sulcken wtterstẽ noot/ om-
me heur eygen Vaderlandt eñ Huysen (soo seer by hemluyden begeert) te
verlaten/ eñ syne Ma. wt Vaderlicke affectie die hy tot henluyden syne na-
tuerlicke Ondersaten draecht/ lieuer saghe henluyden int Landt te houden/
nochtans indien sy tselfde niet en willen doen / ende hen confirmeren met-
ten anderen / moghen tselue hen seluen wijten. Soo syne Ma. niet nieus
en interduceert oft inne en brengt.

Ende dat oock de faculteyt om hen met heure goederen te moghen ver-
trecken/ voor dese reyse alleen hen toeghelaten wort sonder eenich belet/ als
geen redenen zijnde telcken reyse de Religie te veranderen / confusie ende
schandael onder heure Medeborgheren te maken / ende de gemeyne ruste
eñ tranquiliteyt sulcx te perturberen/ twelck oock tot illusie vander Iustitie
soude moeten gheschieden.

Daer by voegende/ dat syne Ma. niet en twijfelt/ so verre de Wtheem-
sche Ministers ende Consistorialen met eenighe andere perticuliere / die
deur middelen van beroerte / ende onder t'decksel van clachten die ter cause
vande Priuilegien ende Vrijdommen vanden Landen ghescheit zijn / dese
nieuwicheyt opgebracht hebben/ hen bekeeren oft totten Lande vertreckẽ/
dat de Gemeynte wel vã als onderricht zijnde/ te vrede sal wesen/ volgen-
de de wille vã syne Ma. te blijuen in alle ghehoorsaehept eñ obseruatie van
d'oude Catholijcke Religie / commercie ende weluaeren daerinne de Ma.
te vreden is hen te houden ende mainctineren / met verhoedinghe van alle
ghghe

ongheliick eñ beswaernisse / bysonder vande ghementioneerde Spaensche Inquisitie/de welcke syne Ma. noyt van sinne en is gheweest te Introduceren: Eñ mitsdesen noch expresselicken verclaert geen meyninghe te hebben de selue in dese Nederlanden inne te brengen/eñ voorts met onderhoudinghe vande Priuilegien een ygelicken competerende te gebruycken ouer al / alsulcke goedertierenheyt als een naetuerlicke Prince ende Heere toestaet.

Versoecke ende inden naeme van syne Ma. eñ van onsen t'weghen biddende/nademael wy vergadert zijn op de pacificatie (ouer al soo seer ghewenscht) tot vertroostinghe van soo veel arme onnoosele menschen / die in armoede ende miserie zijn leuende door dese troublen/dat uwe Ed. belieue aenschou te nemen op de ghemeyne ruste ende weluaren/ende bewijsen int voorderen van desen alsulcken securiteyt/affectie eñ begheerte als wy naer onse macht gedaen hebben vā dese onse syde: ende sonder voorder euagatie absolutelick/ eñ van poinct tot poincte ons te willen verclaren d'intentie eñ meeninghe vanden Prince van Orangien / Staten ende Steden van Hollandt / Zeelandt eñ heure Gheassocieerde: oft sy de voirsc. gracieuse presentatien eñ offren van weghen syne Ma. ghedaen/aenuaerden willen ofte niet / sonder metten lichtsten ofte dissimulatie de selue mette tegenwoordighe occasie te laeten passeren/aenghesien op de selue wel behoort naerder ghelet te worden. Ghedaen tot Breda den eersten Aprilis / 1575. voor Passchen/stilo communi.

COPIE

COPYE.

EDele/Eersame/Hoochgheleerde seer discrete Heeren: Ghesien by ons Ghedeputeerdens van weghen mijnen G. Heere den Prince van Oraengien/Staten ende Steden vā Hollandt/Zeelandt/Bommel eñ Bueren/met heuren Gheassocieerden/ tghescrifte ons van uwer Ed. wegen binnen S. Geertruydenberge ghedaen behandighen door d'Heeren Elbertus Leoninus eñ Jaques de la Torre/ op den xxi. deser Maent van Meye/ in welck gheschrifte op ons versoeck vanden xix. daer te voiren ghespecificeert staen die poincten eñ articulen/ waer op naer uwer E. bedunckẽ byden voorsc. Heere Prince/ Staten eñ Steden niet simpelick/ cathegorijckelick eñ onbewimpelt gheantwoort en is/met acceptatie oft refuys vande offren eñ presentatien vervatet staende in uwe voorighe gheschriften vanden xiiij. in Meerte eñ eersten Aprilis beyde lestleden. Wy Ghedeputeerdens voirs. naer voorgaende rapport/ voldoende ten ghenen uwer Ed. by tvoirsc. laetste gheschrifte vanden xxi. zijn begheerende/ verthoonen ende segghen t'naervolghende.

Eerst op t'poinct daer gevraecht wert of den voorsc. Heere Prince/ Staten eñ Steden willen acceptere oft niet/ die presentatiẽ die hen byden voirs. gheschriften vanden xiiij. in Meerte eñ eersten Aprilis voorghedraghen zijn gheweest/ als van hen te hanthavẽ in heure Privilegien/ Wettẽ/ Rechten/ metten naervolgende poincten/ ꝛc. Segghen eñ bekennen die presentatien wel goet eñ redelick te bevinden/ alsmen vanden effecte der selver/ uitsgaders van meer andere dierghelijcke (allen den Provintien vanden Nederlanden niet min nootlick eñ dienlick wesende) in vrijer conscientie mochte genieten eñ ghebruycken: Maer en connen de voirs. Heere Prince/ Staten eñ Steden niet bevroeden waer toe hen treſtablissement eñ redinte gratie van allen Rechten/ Privilegien eñ Welvaren vanden Landen dienlick soude zijn/ als syluyden wte selve souden moeten vertrecken/ so by de clausule. Welverstaende eñ andere restrinctien de voirs. presentatie volghende eñ secondereerde van syne Ma. weghen ondersproken wort.

Eñ ghemerct dattet den voirsc. Heere Prince/ Staten eñ Inwoonderen van Hollant eñ Zeelant/ met heure Gheassocieerde (vrijmoedich sprekende) voor als noch ongelegẽ is heurẽ geliefdẽ Vaderlant te verlaten/ so wel als d'exercitie vande gereformeerde geamplecteerde Religie. Soo de selve syne Ma. ghelieve/ soot eenen Christen Prince eñ hooft betaemt/ voor eenmael eñ ten langen laetsten met een ghenadich ende ghedoochsaem ooghe/ aensiende den grooten yver eñ heylich ghemoet van syne ghetrouwe Ondersaten/ in dese sake der conscientie/ waer af God alleene rekenschap ghegheven moet werden/ te doen cesseren eñ ophouden t'Vier eñ Sweert daermede syne Ondersaten eñ Lidtmaten tot hier toe vervolcht/ eñ met onghehoorde wreetheden vernielt eñ omghebrocht zijn geweest/ sullen Ja beloo-

C uen dus

nen dus anders in alle andere Wereltlicke plicht syne Ma. te hoorsamen eñ dienen / soo vele ende meer als heure Voorsaten t'eenighen tijden syne Ma. voirders ghehoirsaemt ende ghedient hebben.

Wat nu raect die gheoffereerde oft aenghebođen versekerthept / gementioneert in uwer Ed. laetste gheschrifte voirsc. ende d'welck hem in desen deele refereert tot de clausulen eñ restrinctien veruatet in t'gheschrifte vanden xvij. in Meert / den voirsc. Heere Prince / Staten eñ Steden / hebbē by heure solemnele antwoorde vanden xi. deser / wtdruckelick verclaert / ende met droevighe exempelen ghenoechsaem te kennen ghegheuen / in welcken estime alle de Werelt de selue mach houden / ende hoemen met soodanighe versekerthept bewaert soude wesen: Insonderhept als Steden / Casteelen / Stercten / Schepen / Artillerije. ende alle andere dinghen ouergeleuert souden zijn / aleer de Wtheemsche vertrecken / ende byde Generale Statē goede ordre ghestelt ware / tot onderhout van eene vaste vrede ende eenichept / d'welck uwer Ed. doch by Restrinctien inden gheschriften vanden xvij. in Meerte eñ xxi. Mey respectiue voordraghen ende poughen te onderspreken: sulcks dat de voirsc presentatien (merckelick soo die legghen ende met Restrinctien besneden zijn) in gheenre manieren en dienen om tot eene ghewenschte ende salighe vrede te comen.

Niettemin soomen alle diffidentie ende wantrou (die ons in desen handel met goeder cause doen ommesien / ende t'quaetste altijts vooroogen hebben) wilt weren / den voirsc. Heere Prince / Staten eñ Steden en weten te dien / noch tot t'beginsel van eene goede versekerthept egheen beter middel te aduiseren oft te bedencken / dan datmen volgende d'Inhoudt vander eerste Requeste / ende alle andere naeruolgende gheschriften / de Wtheemsche t'allen tyden byden heuren doen vertrecken / d'welck mede d'eenich beginsel soude gheuen om alle beroerten te sedighen. Ende behoort sulcks des te meer sonder eenich achterdencken te gheschieden / dat (soo te meer mael ghesept is) der voorsc. Heere Prince / Staten ende Steden egheenderhande vyantschap ofte querele wtstaende en hebben met dien vanden anderē Prouintien: Nemaer houden de selue voor heure goede Vrienden / Lantsghenooten ende Ghealliceerden. Presenterende omme alle voldoens wille / ende ten eynde men sulcks te beter gheloof gheue / tot alle redelicke conditien te verstaen / daer op men sich ten wedersyden mach vertroosten eñ versekert houden / Datter niet nieus oft vyantlicks geattenteert en sal wordē / gheduerende den tijt des vertreckens vande Wtheemschen ende Vreemdelinghen byden heuren / tot onderstant dat de Generale Staten van alle de Prouintien sullen vergaderen / om vrijmoedich t'aduiseren t'gene dat strecken sal tot restablissement ende oprechtinge vande vertreden Justitie / Politie ende alle andere goede Ordre / om neeringhe eñ weluaert inden Lande te doen keeren / ende insonderhept omme allen den Inwoonderen in alsulc-

ker vre-

der vrede ende eenicheyt wederomme metten anderen te doen leuen eñ conuerseren/ als die onderlinghe gheleeft ende metten anderen gheconuerseert hebben/ vanden tijt af dat de Landẽ by Huwelicke eñ successie onder eenen Heer eñ Prince ghecomen eñ gheconsolideert zijn gheweest / tot datmẽ teghens d'eppressie eñ tyrannye vande welcke sich te defenderen/ den voorsc. Heere Prince / Staten eñ Steden met heure Gheassocieerde de wapenen hebben moeten aennemen/ eñ egheensins om hem te distraheren vande onderdanicheyt vanden Coninck heuren natuerlicken Prince ende Heere/ oft om yemanden tot eenighe Religie te bedwinghen.

Ende also wel dat wt al tghene voorsc. is ghenoechsaem blijct eñ verdediget can wordẽ/ de goede oprechte eñ ongeueynsde intentie vanden voors. Heere Prince/ Staten ende Steden / willende de selue nochtans ex abundanti naerder voldoen/ ten aensien eñ ghenoechsaemicheyt van God eñ de gantsche werelt/ eñ daer by bewijsen dat syluyden hen eyghene weluaren ofte ghemack niet en soecken/ noch oock in egheene meerder achtinge ofte recommandatie en hebben dan t'ghemeen beste/ rust ende vrede van alle de Nederlanden/ al ist schoon dat de gene van hemluyden/ die de gereformeerde ende warachtige Apostolicke Religie aenghenomen hebben ende profiterende zijn / veel lieuer goet eñ leuen souden verliesen dan de selue in eenighe manieren te loochenen oft te buyten te gaen. Sijn nietemin den voors. Heere Prince/ Staten ende Steden met heuren gheassocieerden/ gesamenderhant te vreden/ indien syne Ma. hen versoeck op tpoinct vande Religie hier bouen afslaet/ dat so wel tselue/ als tpoinct vande versekertheyt ende alle andere saken poincten eñ differenten (meest al gemeenschap hebbende met dien van dẽ anderen Prouintien/ eñ die aengesien de nabuerschap/ sonder groot ongelijc d'een sonder dandere niet en behooren getracteert te zijn) gehandelt eñ afghedaen werde inde wettelicke vergaderinge vande generale Staten van alle de Landen.

Ende aengemerckt dat midts tvertrecken vanden wtheemschen/ de concussien/ wtteeringen eñ oppressien cesseren/ eñ alle de Landen sonder faulte in vrede vereenicht sullen zijn/ so hier bouen eñ by onse voorighe gescrifte breeder gheseyt is / met presentatie ex abundanti / dat wy tot alle redelicke conditien willen verstaen/ daer by men hen ten wedersyde van goede vrede versekert mach houden / tusschen tvertrecken der seluer wtheemschen/ ende de vergaderinghe van de generale Staten: so versoecken eñ biddẽ wy uwer Ed. willen hier op eñ op alles ten naesten letten/ eñ in sonderheyt een ongeveynst eñ Chathegorijck antwoordt gheuen met Ia oft neen/ soo wel op de presentatie vande versekertheyt / mits vertrecken vanden wtheemschẽ/ als oock op tghene den voors. Heere Prince/ Staten ende Steden mits vollerhandt bewilligen int laetste voorgaende articule / sulcks dat wy wt deen eñ dandere moghen verstaen/ dat uwer Ed. so seer als wy tot eene goede eñ

 ghedue-

ghedurighe vrede gheneycht zijn. Doch en connen wy ons anders niet laten voorstaen / of uwer Ed. en sullen ten eynde so wy versoecken niet min goet dan nootlick bevinden / de vergaderinghe vande generale Staten / als wesende naer uwer Ed. eygen schriftelick oordeel en meyninge vandẽ xiij. Martij lestleden / de wijste en verstandichste vandẽ Landẽ. Neffens dwelc wy oock seggen / dat de selve zijn de onpartydichste incorruptibelste / en den genẽ dien best bekent is de toecoemste en gelegentheden van allen saeckẽ / ende over sulcx wel sullen weten te adviseren en besluyten / hoemen in alles sal mogen remedieren ter eeren Gods / dienste van zyne Ma. ruste vrede ende welvaert van alle de Landen.

Overgheleuert den eersten Iunij, M. D. L X X V.

